

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

De nuptiis Philologiae et Mercurii - Cod. Ettenheim-Münster 7

Martianus <Capella>

[S.l.], [14. Jahrh.]

Adversus locos communes Philippi Melanchtonis de libero Arbitrio Liber
Primus Ioannis Cochlei

[urn:nbn:de:bsz:31-107516](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-107516)

ADVER

SVS LOCOS COMMVNES PHILIPPI

MELANCHTHONIS. DE LI

bero Arbitrio Liber Primus

Ioannis Cochlei.

I VNQVAM IVe
ste dubitari potuit, boni
ne an mali plus attulerit
hominibus & ciuitatibus
copia dicendi, ac summum
eloquentie studium, hodie
perfecto iustissime dubita
tur, quando per disertos ho

mines tot incommoda in Germaniam inuehit furi
bunda impietas Lutheri, ut rectissime cum Cicerone
debemus existimare, sapientiam quidem sine eloquen
tia parum prodesse ciuitatibus, eloquentiam uero sine
sapientia nimium obesse plerunq; prodesse nuquam.
Id quod hoc iniquissimo tempore uerissimum esse, ni
mis claris certisq; experimentis omnis propemodum
Germania sentit, alijsq; Nationibus infeliciter suo de
decore patefacit. Quid enim boni miser & nimiuq; Lu
therico furore afflicta huic patrie nostrae remanet sal
uum & incolume, quod diserta Lutherianorum impie

In prologo
Rhetoricæ
ueteris.

A 3 665

DE LIBERO ARBITRIO

tas labefactare penitusq; exinanire ac funditus euertere non satagit atq; conatur? Num imperiū & respublica? At malis aibus Germania inuectum esse auunt imperium. Quin immo inter opera Antichristi uel maximum portentum uolunt esse Imperium, idq; uanum uocabulum absq; re dicunt esse. Et semel omnes leges humanas reiiciunt & cōculcant. Num religio Christiana? At manibus pedibusq; nituntur, à sede Apostolica in Bohemias Cryptas abducere Germanos. Dicunt enim, Beata Græcia, beata Bohemia, beati omnes, qui sese ab illa separauerūt, & de medio istius Babylonis exiuerunt. Dammati uero omnes, qui ei communicauerint. Christus autē dicit. Pater sancte serua eos, in nomine tuo, quos dedisti mihi, ut sint unum sicut & nos. Non remanebit igitur apud Germanos (quod Deus Opt. Max. auertat) religio Christiana, si ab unitate catholica & Apostolica Ecclesia in Hussiticum schisma tam perditæ quàm perfide disciuerint. Sublata autem ab eis religione & fidei unitate, quid obsecro reliquū erit? Num Sacramenta Christi? At omnia tollunt Lutherani, demptis duobus, Baptismo scilicet & Eucharistia, quæ tamen ita tractant, ut omnino sustulisse multo fuerit melius, negant enim gratiã baptismi, & pro Eucharistia porrigunt suis pistorium panem unumq; naturale.

Luth. in Syl
uestrum.

Ioan. 17.

Luth. in li-

Porro, ex summo pōtifice faciunt nobis Antichristum,

OPRAEFATIO.

rum, atq; ex pulcherrimo ecclesie ornatu ordinumq; brum Ca-
 uarietate laruas & facies Antichristi, quas ex Danie-
 le (si Deo placet) duodecim esse demonstrant. Quarū Danie. 8.
 prima est (ut eorum uerbis referendo utar) facies per XII. facies
 sonarum, Papa triplici corona superbus, Cardinales, Antichristi
 Patriarchæ, Primates, Archiepiscopi, Episcopi, Præ-
 positus, Decani, Canonici, Vicarij, Officiales &c. Secū-
 da autem facies sunt opes Ecclesie, patrimonia Cruci-
 fixi, bona spiritualia, pallia, amate, subsidia & cate-
 Tertia. Indulgentiæ, Bullæ, cōfessionalia, indulta, pri-
 uilegia, dispensationes &c. Quarta. Ipse habitus &
 uestis, rubens ille pileus, bicornis insula, sirma purpu-
 reum, rufus uertex, manus oleo putrido consecratæ, le-
 ges, statuta, mores & consuetudines &c. Quinta, est
 illud egregium perdendæ pecuniæ artificium, in stru-
 endis, erigendis, ornandis, locupletandis, templis, mo-
 nasterijs, sacellis, altaribus, & eius generis operibus.
 Sexta, nō una sed facierum quædam sylua est, scilicet
 eorum, quæ in templis sunt & geruntur, Horæ Cano-
 nicæ, horæ beatæ uirginis, Sanctæ Crucis, tumultus
 carminum, uoces & cantus infiniti generis & uarie-
 tatis, organa, uniuersaq; musica, calices, imagines, ua-
 sa utensilia, aurea, argentea, lignea, uela, pallæ, corpo-
 ralia, & sine modo & numero ornamenta, lumina,
 lampades, & si qua similia. Septima, est uniuersalis il-
 le abusus Missæ cum solennibus suis, cum uigilijs, cum

A 4 ANNUET

DE LIBERO ARBITRIO

*Amiuerſarijs, fundationibus, ſepulturis, & toti uero
 gocium pro deſunctis celebratum. Octaua, Eſt dele-
 ctus ille ciborum & ieiuniorum. Nona, eſt ſclerata il-
 la feſtorum dierum multiplicatio & iniquitas. In hac
 autem facie inſignius lucent magni illi feſti dies, Viſi-
 tationis, Corporis Chriſti, Apoſtolorum, Conceptio-
 nis & ſimilium. Decima, Eſt inſignis ille cælibatus &
 monaſtica caſtitatis multitudo. Vndecima, Eſt reliqui-
 arum ueneratio, bella plane & lucri ſeraciſſima faci-
 es. Duodecima & ultima, eſt chaos illud & ianua pa-
 tens inferni, incredibili facie ſpectabilis, Vniuerſita-
 tes, in quibus periuria & abuſus nominis Dei ſunt in-
 troitus, Deinde conuerſatio in omne ſcelus libera &
 licentiſſima, ubi electiores Chriſtiani populi adule-
 centes prostituuntur, & in patens guttur inferni pro-
 iiciuntur, et pro uerbo Dei, Papæ dogmata tractan-
 tur, ut uideatur ad Euangelium funditus extinguen-
 dum, nec aſtutius nec efficacius inueniſſe Sathan com-
 mentum, quàm Vniuerſitatum erigendarum.*

**Gyanti-
 cus furor
 Luth.**

*Hæc omnia & adhuc multo plura de medio tollen-
 da eſſe ſuadent Lutherani, atq; etiã præcipit pro ſua
 apud deceptum uulguſ autoritate Lutherus, magnis
 ſane contentionibus, ſtiloq; rhetoricis coloribus fuca-
 to, ac linguarum peritia ad hæc ſcelera inſeliciter o-
 ſtendata. Quæ obſecro poſteritas, talia inter Chriſtia-
 nos publice, non ſolum dicta, ſed & ſcripta ac multis
 milibus*

milibus impressa atq; edita impune fuisse credit? quæ enim uel umbra religionis publicæ, cultusq; diuini, sub latis his omnibus, reliqua esse queat? Hac tamen tot sa crarum rerum ordinationumq; rapina sacrilegioq; nefandissima minime contenti sunt hi Hussite noui, sed instar Gyzarum oppugnant etiam superos ipsasq; beatorum sedes. Parum est eis, abscidisse (ut stulte glo riatur Lutherus) Papæ caput, abstulisse triplicem eius coronam, dum tribuunt unam Valle, alteram Luthe ro, tertiam nescio cui Veleno. Negasse item. S. Petrum unquam fuisse aut Romæ aut principem Apostolorū. Itaq; iam ipsam bestia (ut Saxonica bestia loquitur) se dem negant, negaturi etiam Petrum, si hodie uiueret in terris, Papam esse, negant item generalia Concilia negant sanctos Patres, negant Canonem sacrum cum uniuersa pariter Ecclesia, negant Missam aut sacrifici um aut opus bonum esse, negat demq; sanctis coelum, defunctis requiē, uiuis pacē. Non enim pacē (inquiūt) sed gladiū uenit mittere Christus. Si uixero (inquiit re cucullatus nuper Lutherus) non habebitis pacē, sin autem interfeceritis me, decuplo minus pacem habi turi estis. Quis unq̄ inter Christianos audiuit legitue talia?

Plaudunt tamen ad ista barbarico fastu fremituq; latrocinantes Centauri, uinosiq; Lapithæ, & oberata turba Karsthansiorum, pauperumq; Chonradorum.

A 5 Non

Luth. in as= sertationibus Teuth.

In asser. 30 art.

Luth. in li. teuth. cōtra episcopos.

Turba Lu= theri.

DE LIBERO ARBITRIO

Non sanè, quòd eiusmodi dogmatistis credant, sed quòd horum dogmatum prætextu, uelint, Bohemorū exemplo, spoliare tēpla, diripere monasteria, expulcare clerum, atq; omnes Ecclesiasticorum redditus censusq; semel occupare. Vnde fit, ut neminem, ne regem quidem Anglorum (licet eloquentissimum omniumq; admiratione doctissimum) Luthero contradicentem, æquis auribus aut placido uultu audiant legantue, contentmentes incredibili perucacia, nō solum Bullam & excommunicationem Ro. Pontificis, sed etiam seuerissimum Edictum potētissimi simul & religiosissimi Imperatoris nostri, usq; adeo contra omnem honestatē pietatēq; obdurat & excecet eos auri sacra fames, ut uni Luthero, trās fugæ sanè leuissimo (qui modo laudat, modo damnat Bohemos, cucullumq; suum nunc abijcit, nunc resumat) plus credant, immo credere se fingant, quàm quatuor probatissimis per tot secula ecclesiæ Doctoribus, quàm Cōcilijs, quàm uniuersæ per orbem Ecclesiæ Christi

Nouus deus Hinc securitatis plenus, impudentissima præsumptione gloriatur Teuthonice Apostaticus ille cucullifer sese. si non sit Propheta, certum nihilominus esse, quòd uerbum dei sit apud se, non apud Papam & alios Ecclesiæ sacerdotes & Doctores. Ideo absq; omni fronte uocat seipsum nunc Ecclesiasten, nunc Euangelistam suamq; doctrinam, uelut alter Christus, ait

Dei

OP R A E F A T I O .

Dei esse, non suā. Et quod multo blasphemissimū est, meum (inquit) iudicium, etiam dei est, nō meum. Ideo nolo doctrinam meam iudicari à quoptiam, non à uobis, nec etiam ab omnibus angelis, sed quia de ipsa certus sum, uolo per eam uester atq; etiam Angelorū iudex esse, ut quicumq; meam doctrinam non acceptauerit, non possit fieri beatus. Quis igitur contra Numen hoc nouum, usq; adeo barbarica superbia, in recepto cucullo inflatum, disputare deinceps uano labore dignetur, cum iam deus sit Doctor iste & Iudex, nō hominum modo, sed & angelorum?

Tu uero Philippe Melancthon, cum nondum facias te Deum, relinquis nobis adhuc locum disputandi tecum, atq; utinam intra priuatos parietes id nobis facias ad faciem licuisset, antequam nefanda ista Lutherica farinae fermenta tua, quibus ferme totam Germanicæ iuuentutis massam irrecuperabiliactura corrupisti, diuulgasses. Ostendissem tibi profecto amice ac fideliter, quàm indocte simul & impte, per omnem hunc libellum tuum, scripturæ diuinæ locos plurimos tractaueris, atq; in reprobū sensum procaciter meritate rectorseris. Quoniam uero id scriptis tam facile fieri nequit, ad unum duntaxat locum tuum hictibi respondebo, quandoquidem tu ad eum potissimum locum Sophistam occurrere tibi exoptas, geram tibi morem Philippe, non sanè, ut uel Sophum uel Sophistam

DE LIBERO ARBITRIO

stam hic agam, nec ut tua (quod stulte ac iuuenaliter optas) calumnier, sed ut homo Christianus homini hæretico, cuius casum uehementissime doleo, pia simplicitate ostendam, quàm uana sit hominum de suis uiribus ingenioq; præsumptio.

Didymus
Fauentinus
Philippi.

Quanta autem fuerit uanitas tua in Didymo Fauentino, nunc ex Radini responsione cognoscere profecto potes. Nos quoq; per duos libros mendacia calumniaq; & blasphemias tuas, quas ea in defensione scripsisti, articulatim assignatas reprobauimus, ne liceat tibi tot mala perpetuo orationis filo per Rhetoricos suos generatim uel excusare uel commendare etiam. Vt cuiq; igitur Radino, uiro sanè & grauissimo simul & eloquentissimo doctissimoq; responderis, mihi satisfactum abs te nõ putabo, nisi articulos tuos omnes, quos designaui, sigillatim asserueris, ut uideamus, nõ fucata eloquentia tua queat solidam rerum ueritatem immutare. Minime uero illi orationi tuæ fuerã responsurus, nisi ueritus fuissẽ, te à Radino contemptum iri, quemadmodum contemnitur iam Lutherus à Catharino. Respondi ergo, non ea sanè fiducia, ut melius possim quàm ille. Absit à me tam stulta temeritas & Philautia. Sed ut Germanis nostris (quorum pleriq; diuinam uocabant illam tuam orationem) articulos aliquot ob oculos ponerem, ex quibus totũ orationis tuæ corpus, ex magis impietatibusq; constat, dinoscere possent.

Atq;

P R A E F A T I O.

Atq; ut Augustinum sequerentur, cui non ideo meliora uidebantur, quæ suauiloquio dicebat coram eo *Aug. Confess. lib. 5. c. 6.*
 Faustus Manichæus, quia melius dicebantur. Nec ideo uera, quia diserta. Nec ideo sapiens anima, quia uultus congruus & decorum eloquium. Non enim boni rerum existimatorcs erāt, quibus Faustus ille uidebatur prudens & sapiēs, quia delectabat eos loquēs. Augustinus ergo, qui sciebat, nō eo debere uideri aliquid uerum dicere, quia eloquenter dicitur, ubi occupasset hominem, conferendo familiariter, & accipiendo ac reddendo sermonem, prolatis quibusdam dubijs, expertus est illum expertem liberalium disciplinarum nisi grammaticæ, quanquàm fama de illo fuerat, quod esset honestarum omnium doctrinarum peritissimus, & apprime disciplinarum liberalium eruditus. Et tamen Faustus ille satis ingeniosum ædedit uolumen contra Catholicos, cui Augustinus per. XXXIII. libros responsurus, ait in prooemio. Hoc aggrediar nunc in nomine atq; adiutorio domini et Saluatoris nostri Iesu Christi, ut omnes, qui hæc legent, intelligant, quàm nihil sit acutum ingenium, & lingua expolitâ, nisi à domino gressus hominis dirigantur.

Quorsum hæc Philippe? Certe maior te fuit Faustus ille etate, præstātor dignitate, celebratior fama, reputatior inter suos, suauiloquio, acutior ingenio, & in ferio stilo. Quamuis ego neq; ingenio neq; stilo tuo

Aug. cōtra Fau. lib. 1. ca. 1.

Prouer. 36.

Faustus maior Philippe.

DE LIBERO ARBITRIO

lo tuo derogauerim, nisi quòd donis illis dei ad disseminandas impietates abuteris. Cum igitur Catholica ueritatem expugnare non potuerit Apher ille ingenio tam acutus, argutissq; tam callidus & pròptus, quo modo tu eam expugnabis Philippe, qui tam sœde in argumentando plerunq; laboris? Noua profecto teneraq; tunc uideri potuit fides Catholica, utpote, uix quadringentos annos nata & per orbem diuulgata. Nũc uero, cũ accesserint ad summã illam anni undecies Cēteni, quomodo tu ei pr. eualebis cõiux iuuenis, cũ uniuersa ætas tua uix bene triginta decurrerit annos? Cũq; tot interim hæreticorum, post mortẽ Fausti, uirix ubiq; fuerit sedes Apostolica, tot prelijs exercitata, tot scriptoribus adaucta, tãto deniq; per orbẽ cõsensu, tantaq; annorum pr. ecriptione firmata. Quid sibi nunc tandem uult Saxonica hæc uestra intemperies? quãdoquidem Wuittenberga uestra uix dum. XX annis literarum studia, sedis illius beneficio, est professa, & in fide nouissimus propemodum partus Ecclesie Romane, tot alioqui filiorum Nationumq; per orbem in Catholica fide matris.

Liber Philippi. Hydra. Quis uero ex omnibus tot seculorũ Hæreticis tot tantisq; erroribus fuit obnoxius, quot quantisq; tu miser hoc uno in libello tuo turpissime miserrimeq; illigatus teneris? An non sunt ibi tot hæreses, quot folia? Immo uero quæ est ibi pagina, in qua unam dumtaxat hæresim

DE LIBE. ARBI. PRAEFATIO.

hæresim insinues? Quòd si recte contra declamatio-
nem tuam dicit Radimus. Quis te unquam toto erran-
te cœlo, absq; errore insequi aut cõprehẽdere queat?
Quid ego dicã hic aliud? Si enim Fausto. XXXIII.
libris respondit Augustinus cõtra unam dumtaxat hæ-
resim Manicheorũ. Quot nobis hic opus foret libris
contra hanc uirulentissimam Hydram tuam, si omnia
illi capita rescindere uelimus? Quanto igitur melius
utiliusq; fuerit laboris compendium, Herculem imitã-
do, totam hanc Hydram semel flammis exurere? Id
quod iam pridem, dubio procul, factum esset, si fuisset
res ista in manu mea. Cum uero ea facultas potestasq;
ad me non spectet, unum interca caput Lerneõ huic
monstro tuo recidam, donec Hercules aliquis contin-
gat nobis, qui omnia eius capita simul cum toto corpo-
re, ex tam uarijs hæresibus concreto, & flammis exu-
rat, & abolita eius memoria, æternæ damnationi tra-
dat, ne suppullulent subinde loquacitate tua u-
uulsiq; audacia multo adhuc plura re-
probi sensus hæreticq; Aconi-
si capita nimis ac nimis
in fide mon-
strosa.

